

En åben dør

Anmeldelse af Rikke von Müllen, Pædagogisk Center Samfundsvidenskab, Københavns Universitet.

Mundtlighedens Magi – retorikkens didaktik, filosofi og læringskultur

Sine Carlsen og Henrik Juel

Handelshøjskolens Forlag

2009-08-06

261 s. + vedlagt DVD

ISBN: 978-87-629-0333-3

Sine Carlsen og Henrik Juel, to helt ualmindelige undervisere på RUCs kommunikationsuddannelse, har skrevet en modig og detaljeret bog om deres undervisningsmodul i mundtlig retorik. Den giver et yderst interessant kig ind i undervisningens ofte lukkede rum.

Bogen består af tre dele, to teoretiske placeret i begyndelsen og slutningen og en praktisk midterdel.

Den nærgående beskrivelse af – og argumentation for praksis, der findes i den midterste hoveddel på 120 sider, er bogens tyngdepunkt. Læseren kommer helt tæt på, og ser hvad der står i introduktionsbrevet til de studerende, som forfatterne sender inden undervisningsforløbet starter; præcis hvilke undervisningsaktiviteter de første dage består af; hvor mange minutter der skal sættes af til hvilke øvelser; hvordan rummet indrettes osv. Alt den slags som det er meget nødvendigt at lære for at kunne lave god undervisning, men som en ny underviser normalt kun får adgang til via erfaring.

For den allerede erfarne underviser er der kreative og inspirerende øvelser at udvide sit repertoire med. Allermest hvis man selv underviser i generel mundtlig formidling, men underviser man på kommunikationsfag med snævrere læringsmål end den generelle demokratiske stemme, forfatternes undervisning sigter mod, kan man også let overføre mange gode elementer; og selv for undervisere fra helt andre fag vil det kunne virke inspirerende at kigge ind i et så levende og gennemtænkt undervisningsrum, hvor »det, vi praktiserer, er selvudvikling via fællesskab og høj faglig kvalitet via det sociale og via selvlæring.« (s. 247)

Jeg fik selv lyst til at afprøve »Hvor dårlig kan du være?–øvelsen«, imitere den brev-skabelon, de studerende giver hinanden skriftlig feedback efter, og blev begejstret over de konkrete beskrivelser af, hvordan de studerendes fremførelse af talerne udfordres med øvelser i at gøre tingene om og om på forskellige måder.

De to teoretiske kapitler er lettilgængelige og får imponerende meget (og godt) stof med på få sider,

men er man allerede skolet i retorik, vil der være meget kendt stof.

De første 20 sider teorikapitel handler om »Retorikkens filosofi«, hvor den uindviede kan få et hurtigt og godt vægtet indblik i retorisk teoris kardinalpunkter med udgangspunkt i professor Jørgen Fafners klassiske artikel *Retorikkens Brændpunkt*. Kapitlet kan give folk fra andre kommunikationsfag en fornemmelse af retorikkens særlige fokus, men skal man selv undervise i retorik, har man naturligvis brug for at gå videre med litteraturlisten.

Til sidst i bogen er der 65 sider under titlen »Vores læringskultur«, hvor forfatterne indkredser det teoretiske fundament for deres erfaringsbaserede pædagogiske praksis. Via korte gennemgange af behaviorisme, det kognitive læringssyn og konstruktivisme kommer de frem til at kalde deres eget perspektiv 'sociokulturelt' og udvælger teorierne efter, at »De handler om betydningen af sproget som det, der forudsættes for tænkningen, betydningen af dialogen i erkendelsen, betydningen af praksis, betydningen af fællesskaber og betydningen af at se rummet som en del af læringen.« (s.194). De nævner folk som Dewey, Mead, Vygotsky, Bakhtin og Lave & Wenger.

Teorierne præsenteres ikke som det oprindelige udgangspunkt for forfatternes praksis, men mere som steder, hvor de har genkendt de idealer, de selv har opbygget gennem mange års undervisningserfaring. Og kapitlet er da også som resten af bogen rigt krydret med eksempler og anbefalinger fra egen praksis. Forfatterne antyder indimellem, at formålet med kapitlet er at skabe debat, men det virker for mig mere rettet mod at klæde nye undervisere på til at argumentere for at lade deres undervisningspraksis ligne forfatternes. Men det kan let tænkes, at nogle vil føle større behov for at debattere, end jeg gjorde, ved at læse om sprogets læringspotentiale og vigtigheden af en anerkendende og fremadrettet feedback-givning.

Den vedlagte DVD indeholder 3 små film, hvor forfatternes studerende dels fremfører deres afsluttende tale-show på RUC og dels er optaget på deres studie-ture til Speaker's Corner i London. Især klippene fra de taler, de studerende har holdt på Speaker's Corner, fungerer som imponerende beviser på effektiviteten af at lade de studerendes eget politiske engagement give motivation til det retoriske arbejde. Man kan dog

godt fristes til at spole lidt i de rigtig mange minutter, der bruges på, at hver enkelt studerende fortæller om, hvor fantastisk en oplevelse det var at tale på Speaker's Corner.

Carlsen og Juel fremstår i hele bogen som ekstremt engagerede undervisere, og de krav, de stiller til sig selv, er det næppe rimeligt eller realistisk at stille til undervisere generelt. Forfatterne sammenligner deres forhold til de studerende med bekymrede forældres forhold til deres børn (s.171). Det specificeres, at man som underviser skal kunne tune sig ind på hver enkelt deltagers helt individuelle behov, læringsstil og endda dagsform. Der tales om frigørelse og selvrealisering. Og det kan lyde, som om også de, der dukker op med

større personlige problemer end taleskræk, rutinemæssigt får personlige gennembrud på denne tre-ugers workshop. Transformativ læring for alle er for meget at bede om, men nyd at læse om universitetsundervisere, der virkelig elsker deres job.

Jeg fandt bogen meget givende, men har én klar anke: Forfatterne har givet deres hjerte til det mundtlige sprog med dets ord- og billedrigdom. Det bliver voldsomt – også *for* voldsomt til skrift – især i indledningens meget udpenslede gartnermetafor inkl. gødning, stauder og læhegn.

Jeg håber dog ikke, det vil afholde nogen fra at læse og nyde dette usædvanligt detaljerede indblik i en gennemtænkt og velargumenteret undervisningsmetode.